

Alij autem sunt boni prelati signati in boos qui interpretatur in quo virtus seu fortitudo. quia scz isti pmo vxore. i. ecclesiaz querunt. et secundo agrum. i. temporale modum habere volunt. et sic utrunque habere digni sunt. quapropter vxore ista recipiunt atque ducunt. Dignum est enim quod illi qui principaliter querunt spiritualia habeant secundario temporalia et terrena. et quod illi qui semine fratris sui estis predicando et peccatores conuertendo suscitant. etiam agrum. i. temporalem subuentionem habeant et acquirant. pma. Coz. ix. Si spiritualia seminamus vobis non magnum est si carnalia metamus.

Explicunt Moralisationes super librum Ruth. Incipiunt Moralisationes super primum librum Regum.

Capitulum primum.

A

Vit die vnus de ramathaim sophim elchana nomine. qui hunc duas vxores scz annam

et phenenam. quarum anna erat sterilis et phenena fecunda. a ista

fecunda sterili improperabat. quare ista anna tristis et flebilis prole a domino petebat. et primogenitum si masculus esset offerre domino promittebat. Sic ergo factum est quod ista prius sterilis pepit. et post hoc multos filios peperit. illa vero emula que fecunda fuerat sterili facta fuit. sicut in caplo. ij. dicitur. Donec sterili peperit plures et que multos habebat filios infirmata est. pmo Regum. pmo. Mora **Elchana.** qui interpretatur possessio est cristus filius dei patris qui vir vnus pro eo dicitur quod vna persona vnus deus et in natura duplici vnus christus censetur et creditur. De ramatha etiam quod ex celsu dicitur esse. pro eo quod iste de excelso celorum habitaculo noscitur aduenisse. Vn. Iohannis. viii. ipse dicit. Ego de superius sum. Deuteronomij. xxxiii. Habitaculum eius sursum. Iste ergo in hoc mundo duas habuit vxores. i. duas sectas fidem tenentes et confitentes. et per fidem et gratiam ipsius matrimonium consecrantes. Prima fuit synagoga. que in principio fuit fertilis et multorum sanctorum gemitrix atque mater. Secunda fuit ecclesia de gentilibus. que scz ante sui conuersionem sterilis erat et nullum virum sanctum peperit. Synagoga ergo dicta est phenenafque interpretatur conuersio quia ista finaliter conuersa est in arcum prauum. Ecclesia vero dicitur anna que interpretatur gratia. quia scz ista meruit gratiam saluatoris. Quid ergo? Pro certo dicam quod ista prima vxor que primo fecunda virtutibus et sanctis hominibus erat

p i

Reg
im

ē sermōnū iusticie. Vel dic q̄ lac
signat verba adulatorū. a quo p̄
certo summe debz ablatari et re
cedere qui in templo domini vult
vūere vl manere. et ibi ī aliquo
officio vel beneficio ministrare. l
in mensa ecclesiastice dignitatis
ascendere vel sedere. Genes. xxi
Creuit puer et ablatat⁹ est ac.

Capitūlū secūdū.

Heli sacerdos habebat
duos filios pestiferos
scz ophi et phinees. q̄
in templo in sacerdotis
officiō ministrabāt. et tñ dominū
nesciebant et sacerdotis officium
ignoabāt. q̄ cum mulieribz dormi
ebant et cum fuscūla carnes dū
coquerentur indifferent de sacri
cantiū lebetibz rapiēbāt. a nichilo
minus carnes crudas ab ipsis pe
tebant et ipsos ad dādum etiā cō
pellebant. et sic populū a sacficio
retrahēbant. Que q̄uis sciret he
li pater eorum. ipsos nō tamē pp
ter hoc castigauit. nec ab officio a
mouit. Et q̄uis verbo ipsos lega
tur ep̄prehendisse. ipsos tñ actuali
ter nō correxit. quaprop̄t ipse pa
ter et filij vna die pietūt. q̄a scz
pater senex et cecutiēs de sella cec
dit et confectis ceruicibus expiā
uit. duo vero filij in pretio cecide
runt. quādo archa domini quam
portabant a philistims capta fuit
p̄mo. Regū. ii. et deinceps.
Nota ¶ Iste heli qui int̄ptatur
extraneus a domino. qui vt dictū

est erat senex et cecutiēs. et tamē
summ⁹ sacerdos signat malos fu
piores doinos et platos. Isti em̄
a domino sunt extranei. segnes a
senes sūt. i. negligētes et pigri. et
per ignorantiam cecutiēs et ob
scuri. Filij istius signant malos ī
seniores ecclesiasticos ad ministrā
dum in tabernaculo ecclesie cōsti
tutos Isti em̄ dicūtur ophi quod
interpretatur insaniā conuersiois.
et phinees q̄ interpretatur oris ob
turatio. quia scz isti hodie habent
cor̄ insanum et in concupiscentis
effrenatum. a os ad deū laudādū
et p̄dicandū mutum et obturatū
Psale. vi. Vniuersi canes muti n̄
valentes latrare. Et breuiter isti
sunt qui dñm vidētur nescire. et
officiū sacerdotis vidētur peni tus
ignorare. Jemie. ii. Sacerdotes n̄
dixerunt vbi est dñs. et tenētes le
gem nescierūt me. Et istud patet
qua isti cū mulieribus luxuriose
dormiunt. alios alienos per auar
tiam rapiunt. et cum fuscūla ra
pine illud qd ad se non p̄inet ele
uāt violēter et tollūt. Job. xxiii
Agrū nō suū demetūt ac. Carnes
etiā crudas. i. malas mulieres ha
bere volūt. nec nō carnes crudas
.i. personas iuuenes a carnales se
cū habere eligūt. coctas v̄cō. i. etū
ditas et maturas repudiāt et di
mittūt. exēplo roboam q̄ reiectis
semibus iuuenes est secutus. in.
Regū. xii. Et sic suis malis scan
dalis secularis a sacficio. i. a colla
tiōe bonoz t̄paliū eccl̄is ipedunt
a etiā eos a sacficio bonoz opum
suis mal exēplis t̄pellūt. Vñ Gre
gori⁹ ī pastor. Nemo amplius in
p ij

q̄ accensam regitur. i. quando a p̄
lato sene. i. negligente cecidit. i.
ignorante affectuose etiaz malos
melius q̄ bonos vidente et p̄mo
uente gubernatur. et quando a
malis suis filijs. i. a malis sacerdo
tibus et clericis et ecclesie subdi
tis conuocatur et tractatur. quia
r̄ uera credo q̄ nulla est hodie cau
sa quare ecclesia a tyrannis et se
cularibus opprimatur nisi quia he
li et filij sui. i. prelati et subditi ec
clesiastica erga dominum deum de
linquere cōprobantur. Et si vis de
istis malis filijs et de isto malo pa
tre suo qui non corrigebat illos.
pone illud q̄ positum est supra cā
p̄lo. ij. et allega de oppressioe ec
clesie et ecclesiasticorum illud psal
mi. Tradidit eos in manus genti
um et domi nati sunt eorum qui o
derunt eos. ¶ **C4** Vel die q̄ dagō
. i. dyabolus sedens in templo hono
rificæ iuxta archam signat maluz
ecclesiasticum vel prelatum. qui
sez in templo ecclesie ad aliquod
officium vel beneficium erigitur.
et ibi honoratur et colitur. et iux
ta archam. i. castum et sanctos in
ecclesia cōmoratur. Tales ergo
dicuntur ydolu3 dagō qui inter
pretatur piscis inutilis piscis ini
quus piscis meroris. quia vero
isti proprie sunt ydolum p̄pter fi
ctionem ypocriticam. p̄ma ad **Co2**
ym. Ydolum nichil est. Sunt pi
sces p̄pter carnalitatē emollitiōez
**Abacuc. p̄mo. Facies homines si
cut pisces maris. Sunt pisces iu
tiles propter omnimodam imp
fectionez. sunt pisces meroris p̄
ter cordis amaritudinem erroris**

detractionem. sunt pisces iniqui
p̄pter iniusticiam et equitatis sus
focationem et p̄pter rapie crudelita
tē et exactōez. **Jone. ij. Preparuit
dñs piscē grade ut deglutiet ionā
. i. paupem. Isti sūt ergo q̄ inueni
untur hodie ad terrā. i. ad tō trēa
per auaritiā cecidisse. et caput re
cte intētionis nec nō manus bone
operationis penitus p̄didisse. iux
ta illud. **Judith. xij. Ecce holo
fernēs iacet in terra et caput ei9
non est i eo. ¶ D4** Vel die q̄ ar
cha testamenti nūq̄ patitur dagō
iuxta se. quia reuera x̄p̄e nūq̄
potest pati iuxta se in templo ec
clesie seu in statu v̄l in gradu pre
lature ydolu3 dagō. i. malū ecclesi
asticum vel prelatum. Die de da
gōn sicut supra imediato. Necessē
est em̄ q̄ per infortunium a statu
suo cadat. vel q̄ per apostasiam a
religione recedat. vel etiā q̄ per
mortem coruat et succūbat. Qui
ymo nos vide mus q̄ dato q̄ isti
quandoq̄ a suis releuentur et p̄
adiutorum amicorum ad graduz
p̄stinum restituantur. **Sapientie.
xij. Ymago em̄ est et opus est illi
adiutorum. o portet tamē q̄ fina
liter deoant. a q̄ per infortunia
v̄l p̄ morte a loco isto s̄limi desti
tuat. et a s̄fortio arche finalit̄ de
ponatur. quia breuiter uullū ydo
lū. i. nullū fictū potest diu iuxta ar
cham x̄p̄i in statu religionis s̄ ec
clesie p̄sistere. quimo nec ē ip̄z
cito a tali ficta p̄fectione l̄a tali ob
tenta prelacione de ficere vel cade
re. et ipsius nequitiam apparere
**Sapie p̄mo. Spiritus sanctus di
sciplic effugiet fictū Et sene. diat******

et nichil ad similitudinem est. et factū
per se esse dicitur. ¶ **Vñ. Nā.**
p̄mo. dicitur. in egyptū
et cecidit in mare. ¶ **Vñ.**
etiam dicitur de moribus vi
et p̄pter inuicem nūq̄ ē lōga
similitudo. ¶ **¶** Vel die da
gōn iuxta archam in templo ē q̄
in eode soluto ē auaritia iuxta li
cras. nam gloria iuxta tō op
secularis negotio iuxta religio
nem. ydolu3 iuxta amicitia
canum iuxta consuetudine. Ita in
infimil non possunt stare quim
mo si archa fiat. si hōm in e
de p̄p̄ta. et nūq̄ ē dagōn d
est reiam aduere. et nūq̄
sunt eoz quia religioi clerici. q̄
semper de re mundo volunt. a sa
tari separant ad lucum tom
pore conuertunt. et tēna c̄p̄ea
ad mundi gloriam faciunt. et sic
diuisione de dagōn iuxta archam
. i. ydolu3 iuxta castum. malū
iuxta bonum. ydolu3 iuxta hōm
vel scollega iuxta fidem. v̄l iuxta
iuxta p̄m̄tiam. sc̄nas v̄l iuxta
iuxta theologia. v̄l iuxta v̄m
tam p̄m̄t. Et tamen constat q̄
ita simul cohabitare non possūt.
hoc est q̄ dñs sequitur. ¶ **Nā. lōn**
nitas. Juxta me discipuli
discipuli aduerti. p̄p̄gisti cū
dicitis. Et. Nā. x̄p̄m. v̄l ē
discipuli est facti ita ut aliter
discipuli p̄m̄t v̄l iuxta op
tam p̄m̄t.

Quidam opinantur. ¶ **72**

q̄ nichil qd̄ simulatum est ⁊ fictū
 potest esse diuturnū. **Vñ. Psaie.**
xix. Domin⁹ ingredietur egyptū
 et corruent simulachra eius. **Vñ**
 etiā seneca libro de moribus vi
 at q̄ bone honestatis nūq̄ ē lōga
 simulatio. **¶ E. Q.** Vel dic da
 gon iuxta archam in templo ē. qm̄
 in corde nostro ē auaritia iuxta sci
 entia. inanis gloria iuxta bō opa
 secularis negociatio iuxta religio
 nem. dyabolus iuxta animaz. pec
 catum iuxta conscientia. **Ista em̄**
 insimul non possunt stare. quym̄
 mo si archa stat. i. si bonum in cor
 de perseverat. necesse ē dagon id
 est vitium cadere et cessare. **Fatui**
 sunt ergo quidā religiosi clerici. q̄
 seruire deo et mundo volunt. ⁊ sa
 cram scripturam ad luctum tem
 porale conuertunt. et bona opera
 ad mundi gloriam faciunt. et sic
 diuersimodo de dagon iuxta archaz
 .i. dyabolum iuxta cristum. malū
 iuxta bonum. ydolatriam heresiz
 vel fornicia iuxta fidem. delicias
 iuxta penitētia. sciētiā ciuiles
 iuxta theologia. vitū iuxta virtu
 tem ponunt. **Et tamen constat qd̄**
 ista simul cohabitare non possūt.
 hoc est qd̄ dñs cōqueritur **Psa. lxxij.**
dicens. **Iuxta me disco opulsi**
⁊ suscepisti adulterū. pepigisti cū
eis fedis ac. **Et Psa. xxxviii.** **dicat**
Coāgustatū est stratū ita vt alter
deadat et palliū breue vtrūq̄ op
ire non potest.

Capitulū quintū.

¶ A

Dost dagon de iuxta ar
 cham de posituz et capi
 te et mamb⁹ detruatū
 vt supra visum est. q̄a
 philistei archā domini detinebāt.
 ⁊ cū ipsam habere cū essent ydola
 tre nullaten⁹ digni erant. percussit
 eos dñs in posteriora. ita qd̄ opo
 tuit qd̄ pelliceas facerēt sibi sede s
Eruperūt etiāz mures inter eos in
maxia quāitate. ita qd̄ ebullirēt
 ville et agri in medio regionis. ⁊
 quocūq̄ archa circūducebatur po
 pulus plaga grauissima pcutieba
 tur. **p̄mo. Regū. v.** **¶ Mora.**
Istud potest allegari qd̄ gentiles
 .i. indigni peccatores nō debent scā
 dei sacramēta vl̄ etiā ecclesiastica
 beneficia detinere. seu etiā cōtra
 seculares qd̄ nō debēt decimas vl̄
 ecclesiatū possessiones et iura tan
 gere. nec etiā ipsa apud se possi
 dere. sed poti⁹ ip̄a filiis isrl̄. i. eccle
 siasticis remittere. et etiā bonis p
 somis et sufficiētib⁹ assignare. **Ta**
les ergo mali detentores arche de
amaram et ecclesie iurum et etiā
beneficiorum ecclesie duplici malo
percutiūtur. scz malo culpe et ma
lo pene. **Malo dico culpe qd̄ circa**
posteriora putrescunt. qd̄ facit
 peccatū luxurie quo inficiūtur. et
 per qd̄ gratia et fama prauantur.
p̄s. **Percussit inimicos suos in po**
steriora. ⁊ obprobrium sempiter
 num dedit illis. **¶ Malo etiā pe**
ne. quia mures id est raptores tī
 rāni et principes seculares mali e
 tiam prelati vel officiales contra
 istos euocantur. et apud eos q̄
 diu ecclesiastica iura vel beneficia
 iniuste retinent ebullire noscūt
 p m̄

a quibus quasi omnes talium sub
stantie deuorantur. **¶ Machab. i.**
Anthiochus enim ebullit fecit de
phide eos qui pugnauerunt contra
nos. Sicut ad litteram videmus
de rusticas qui iniuste decimas et
iura ecclesie decimant quos tade
officiales et principes depauperant
atque grauant. **¶ Judith. xiii.** Egres
si mures de caueris huius aui sunt
ad prelium nos vocare. Bene er
go sequitur quod perussi sunt in po
steriora quod luxuriosi facti sunt et
immundi. ideo sedes pollicetas sibi
faciunt. quia scilicet vicia carnales molli
ter et suauiter sedere et viuere se
per querunt. **¶ Ezech. xiii.** Sedisti
in lecto pulcherrimo et mensa or
nata est ante te. **¶ Vel** dic quod talis
archa vocatur terra sancta que su
os possessores et detentores indig
nos scilicet tam iudeos quam christianos qui
peccabant flagellabat. et se de eo
rum manibus subtrahabat. **¶ Rii.
xiii.** Terra quam vidimus deuorat
habitatores suos

¶ Vz quicquid civitates philistinorum
a deo propter archa detentionem
ignominiosa plaga circa postero
ra fuissent sic percussit et muribus
etiam quam plurimum infestata. illud
remedium inueniunt quod scilicet archam
domini non vacua remitterent. sed quod
quinq; annos aureos. et quinq; mu
res aureos sibi daret. quod cum fe
cissent plaga huiusmodi cessauit

¶ Mora. **¶** Sic videtur quando pecca
tores quicquid civitatum. id est quicquid
a concupiscentie libidinis volunt pla
care archam fedis. id est deum necesse
est quod quinq; annos et quinq; mures
id est quinq; corporis sensus in auri

conuertant. et quod de concupiscentibus
spirituales faciant. et quod per peniten
tiam ipsa deo offerant. Quicquid e
nim sensus am dicuntur et mures
pro eo quod vitiorum feces in ipsis in
peruntur. et quia mens et consi
entia ab ipsorum concupiscentiis
sicut a muribus corroduuntur. Ita
aurea et sancta domino offerantur
et sic plagam vitiorum et tormen
torum salubriter euadimus. **¶ C**

Hec habes quod philistini percussit
et tabulati dicebant. Non
maneat archa dei apud nos quoniam
dura est manus eius super nos

¶ Moraliter. **¶** **I**sta
videatur vox quorundam peccato
rum. qui scilicet archam dei israel
id est bonum prelatum vel que
libet vicium sanctum predicatores
vel correctorem seuerum nolunt
apud se manere. quando se videt
per ipsum corrigi. et iuxta deme
rita sustinere. **¶ Proverbiorum quat.
to.** Non amat pestilens eum qui
se corrumpit. **¶ Vel** istud dicit contra
quosdam nauas et eorum similes
de quibus audiui. quod insurgente
tempestate duos religiosos quos
habebant in naua voluerunt in ma
piere dicentes quod de moes magis
solent bonos quam malos impugne
et propter illorum religiosorum odium
credebant naufragium imminere.

¶ Capitulum sextum.

Hec habes quod philistini
tollentes duas vaccas que
lactabant vitulos iure

apud platum nouis supra quod
etiam polio nec. v. milosq; in
sicut domi adstant. et archa
nos habentes dicit de creuere
Iste est in dicitur vatem per vi
am quoniam bechames et in
et in pignat. nec ad dextera
ne ad sinistra de climalat. nec in
et in vatem qui domi de manent
no accepit in uere de uelate. lo
sola qm eos mugieta. et plu
stus ante domi recto in uere de
stretant. pmo. Esqum. Item
Mora. **¶** Per bechames qui in
te pignat. domi sibi pignat
sunt in dicitur. vbi in uisio ipse
regnat. pmo. moro. Quia so
lis vbi in dicitur. pmo. sicut vacas et
hinc et dicitur accipio. q; scilicet
ipso in fine supposita. et ad plu
stus religiois et ecclesie mra
que vatem et stantem legat
per vitulos dicitur pignat al
fimo. qui in domo. in seculo
remittunt. et in dicitur dicit
cum ipse lactat et fructu mra
uicunt. Ego ista est vitatas. q;
pignat vacas. et religiois et dicitur
in plautus religiois sunt lega
te. et ad seculum ordian. et
in dicitur archam dei. hinc
et in dicitur deputat. nec non ad
viam in bechames. ad dicitur so
pignat pignat spiritus et
viam dicitur et vatem per viam tu
viam ad istam civitatem in
viam. nec ad dicitur per amo
viam. nec ad dicitur. nec ad dicitur
viam. nec ad dicitur. sed ite
viam. nec ad dicitur. sed ite
viam. nec ad dicitur. sed ite

que calūpniam facitis egenis et di-
citis dominis vestris afferte et bi-
lemus. Sequitur Propter quod ele-
uabūt vos in contis et reliquas ve-
stras in ollis feruentibus et per a-
pturas exhibitis altera contra alterā
Expone si vis quomodo isti in olla
inferni finaliter ponentur et quō
nūc alter contra alterū debacha-
tur.

Hic dicitur quod cum philistinī de-
ducere et restituerent ar-
cham domini quam ceperant. viri
bethsamitē quod eant de filiis israel
metebant triticum in valle. et ele-
uantes oculos viderūt archam.
et gauisi sunt cum vi dissent. et sa-
cristia etiam optulerūt. Verūpta-
men quia prohibitum erat. quod populū
nullatenus archam videret. paussi
sunt a domino plaga magna. et
mortui sunt de populo septuagin-
ta viri. de plebe vero quinquagi-
ta milia. **Mora** ¶ In hoc
videtur mirabile quod philistinī cum
essent ydolatre. nec arche nec veri
dei cultores. videndo archam non
fuerunt mortui. filij vero israel
visiōe eius perierūt. Cuius causa
potuit esse. quia videre archam ge-
tilibus non erat prohibitum. sed fi-
lij israel nisi esset sacerdotēs fu-
it specialiter denegatum. vt patet
Numeri. xij. Istud ergo potest al-
legari quod ille qui facit contra phi-
bitionem peccat multo plus alijs da-
to quod eadem sit species delicti. Pōt
etiam allegari quod minus peccat gen-
tilis in eodem genere peccati quod fi-
lij israel. scilicet. layci quod religi-
osi. Minus enim solet homini dis-
plicere delictum extranei quod propin-

qui. ps. Quidnam si inimicis me-
us maledixisset michi sustinuissem
vitiū. Tu vero homo vnanimis dux
meus et notus meus qui simul me-
cum dulces capiebas cibos etc.
Sicut de sancto machario legitur
quod a sarraceno mortuo petijt quis
in inferno grauius puniretur. quod
respondit. mali existat. quod scilicet
illi qui veram legem habebant con-
tra voluntatem domini facientes quod
uius delinquebant et grauiores pe-
nas per consequens sustinebant.
¶ **Vñ Lu. xij. Seruū** sciens voluntatem
domini sui et non faciens. plagis va-
pulabit multis. ¶ **¶ Vel** dic quod
ista archa signat terram sanctam
que reuera magis videtur secū di-
ligere malos gentiles quod malos cri-
stianos. Quod patet quod illos non oc-
cidit sed nutrit. istos vero statim
vit mali sunt affigit flagellati om-
nibus et expellit. Grauius enim oc-
fenditur deus quando propinqui filij
contra prohibitionem a lege in terra
et domo sua peccant. quod quando a-
lii enim populi ipsū vituperant atque
turbant. ¶ **Vnde Jeremie vñ de-
mo.** Quid est quod dilectus meus in
domo mea facit scelera multa.
¶ **¶ Vel** dic quod populus non debet vide-
re archam nudam. sicut habetur
¶ **Rui. iij. vbi** exponitur.

¶ **Capitulum septimum**

Saul missus a patre quod
asinas portans venit ad
samuelem. qui ipsū in-
unxit in regem israel

misit. **C**ongregati ergo trecenti
et triginta milia viroorum ad saul
et ad samuelem venerunt. qui in
tres partes populum diuidentes
naas et ammonites debellauerunt.
et populum iabes galaad libeauerunt.
Vnde istorum fuit illud verbum.
Cras erit vobis salus cum in
caluerit sol. **p**mo **N**egum vnde
mo. **H**ora **C**iuitas iabes
que interpretatur dolens vlt
ctas signat mundum. naas q
serpens interpretatur signat dyabo
lum. saul vero qui interpretatur
expetitus signat cristum. boues e
ius signant martires. et filij isrl
signant omnes fideles. oculi dex
ter animam. sinister vero carnem
denotat. ammon qui interpretatur
populus meritoris peccatores et dap
natos designat. Cum ergo naas s
pens antiquus dyabolus princeps
ammonitarum. i. populi meritoris o
mni peccatorum. q scz est rex super o
nes filios superbie a principio obsede
rat iabes ciuitatem huius mundi.
que reuera dolens sicca et sterilis
potest dici. non sufficiebat sibi q
ei in diuersis peccatis seruiret. qui
primo habitatorum omnium istius ci
uitatis scz omnium mortuorum ocu
los dextros. i. animas volebat eru
ere et ad dampnationem eternam
secum in inferno portare. **N**umeri.
xvi. Nunquid oculos nostros vis e
ruere. **I**llud erat horrendum pac
tum. qd in ista ciuitate pepigerat
q scz omnes aues ipsius oculos
dextros. i. animas perderet oportebat.
dicens illud **Genesis. ix.** Da
mihi animas: cetera tolle tibi.
Sed reuera saul expetitus et expe

ctatus a deo. i. dei filius benedictus
boues suos. i. apostolos et martires
martirio et occasione supposuit. ip
sifq et eorum predicacione mediati
populum fidelium ad fidem et peni
tentiam conuocauit. **E**t cum esset trece
ta et triginta milia. i. cum ad fide sac
te trinitatis fuissent conuersi. ipos
in tres partes. i. in tres ecclesie sta
tus scz in prelatos continentis et o
iugatos constituit et diuisit. **S**icq
factum e q cum isto triplici ordine
militum et fidelium suorum saul na
as. i. dyabolum superauit. a iugum
ydolatric sue de iabes. i. de mundo
abstulit. et populum qui in peri
culo seruitutis et dampnationis
et perditionis oculorum dextro
rum. i. animarum. erat de istius mani
bus liberauit. **p**mo. **M**achab. v.
Venit iudas cum tribus ordinibus
post eos. **S**ic ergo fuit facta salus
cum sol in caluit. i. cum caritas in
mensa solem iusticie xpm pro re
demptione humani generis inflam
mauit. in quantum personaliter p libe
ratione eius descendit. **M**alachi.
ij. Oretur vobis sol iusticie. **V**
Hic vel dic q ciuitas iabes sig
nat ecclesiam militantem. quia p
certo ista est hodie sicca quantum ad
honorum spiritualium sterilitate.
dolens vero et tristis propter tabu
lationum temporalium immensitate.
Trenon. **p**mo. **Q**uomodo
sedet sola ciuitas plena populo. se
det in tristitia dominia gentium. **I**
sta enim ciuitas tyrannus et vitis ser
uit. et ideo merito dolet et gemit.
Vnde sequitur **I**pa aut gemes con
sa est retrosum. **S**erpens ergo anti
quus naas princeps populi meritoris

.i. peccatorꝝ dyabolus istā ciuitatē
obsidet. et cū populo suo. i. cuꝝ vi
tus ecclesiasticis delectabile opac
tum cōponere hūme studet. Omni
no em̄ petit qꝫ vitis ecclesiasticis
oculos dextros. i. verū iudiciū eru
at. et qꝫ oculos sinistros. i. carna
lem affectum vꝫ iudiciū ipsi solū
dimittat. Job. x. Oculi carnei tibi
fuerūt. et sicut videt homo. Etā re
uera multi sunt in ciuitate ecclesi
e. qui istud pactū cū dyabolo iā
videntur fecisse. quia scꝫ vꝫ iudi
cium rationem et discretionem vi
dētur perdi disse. et sinistram oca
lum. i. carnis affectōnem et maliti
e subtilitatē. et iniusticie iniquitatē
vidētur solūmō retinuisse. Quod
patet quia nō vidēt nec cōsiderāt
spūalia bona. sufficiens personas.
iusticiam p̄tū. et cetera huiusmo
di que omnia sūt dextera. ymmo
solūm videntur cōsiderare et vidē
bona tꝫalia. carnez parētes dona
et munera iniquozꝝ p iusticia sub
uertenda. que omnia sunt pessima
et sinistra. Vnde de illo pacto cuꝫ
dyabolo carne et mūdo imito dicē
possunt. tam mali iudices qꝫ mali
ecclesiasticis. illis. Ysa. xxviii. Pe
pignimus fedus cum morte. et cū
inferno fecimus pactum. Vñ Za
charie p̄mo. Brachium eius dex
trum ariditate siccabitur. et oca
lus eius dexter tenebrosus obscu
rabit. Et dic generaliter de omibꝫ
hominibus Duo em̄ oculi dati sūt
hominī. scꝫ duplex cōsideratō et di
cretio scꝫ ad tꝫalia et etna Spūa
lē ergo et dextrum perdidimus tē
poralem autem et sinistram plus
qꝫ decet retinemꝫ.

Capitulum nonū.

TA

Quoniam populus regē suū
se petisset a dominꝫ eis
saul in regem dedisset
voluit illis ostendere.
qꝫ sibi non placebat qꝫ regē postu
lassent. et qꝫ ipsis regem iura a nō
in beniuolētia contulisset. Fecit er
go dominus audire tonitrua voces
pluuias et tēpestates. et intinuit
populus vehemēter. p̄mo Regū
nono. ¶ Hora. ¶ Istud potest al
legari qꝫ regnū mūdi et vniuersitō
qꝫ scꝫ alij sup alios reges et p̄ci
pes sunt effecti a p̄ncipio deo nō
placuit. ymmo p̄pter peccata hō
nū hoc euenire p̄misit. et potꝫ ta
le supioritatis regnum magis ex
tyramide qꝫ ex iusticia veit. a ma
gis ex dei ira qꝫ ex misericordia p̄
cessit. Osee. xiiii. Dabo tibi regnū
in furore meo.

Quoniam populus philistinorum
gregatus est cōtra filios
israhel in preliū. nō sūt muētī i vni
so populo om̄i qꝫ i die belli haberēt
gladiū p̄ter saul et ionathā. Vñ
etiā aliqui timētēs fugerūt. alij ad
hostes transfugerūt. et alij in spelū
cis se absconderunt. ita qꝫ cum sa
ul paucissimū remāserunt. Phi
listini enim qui dominabantur fi
liis israhel cauerant ne arma sibi
facerent. et ideo nullum fabrum
in terra dimiserant. quoniam o
portebat qꝫ filij israhel pro ferra
mentis suis exacuendis et pro str
mulo vomere securi sarculo vel li
gone quando ebetabantur ad

philistinorum bellum quod p̄cep
it non erat bellum sed iustitiam
non habuit ymo. Regum.
ducentis. ¶ Hora.
De philistinorum maledictis erat
demonstratio terrena intelligunt
philistinorum bellum. Coni
mum enim est prelium seu cōtra
vicia vite istius. quia truces filij
israhel sūt castissimi ita hōi p̄
istis hostes spirituales ducentis sup
ta domibus impugnantur. qꝫ qu
nam eis cōsiderant ad eos trans
fugunt. Alij per auxilia iustit
me terre. in bonis tam p̄cedit
se absconderunt. ita qꝫ mōi illi
temptatio nos cum cōtra qꝫ pau
a remanere aut subfugere. p̄
filij castissimi nō debent. etiam cō
uicti sunt in die belli. Si etiam cō
traherentur vltimando bellū o
portet quia inueniunt in gla
dio vobis. ymo p̄cedit
quasi omnes mūdi et nōmōs epi
sunt. Et si queratur quare hoc.
Deo cōtra quia in toto exercitu fi
lium paucissimū sunt qui glorio
sue laudes. virtutibus aut op
ibus bonis seu sanctis. aut late
rum patrum doctrinis et sc̄e tꝫis
sunt mūdi deo ad standū in p̄
tribulationis temptacionis et
suspicionis contra demones l
tiones non sunt apti. Isti tꝫ
sunt. demones vꝫ heresia sūt
ne sunt. ne fabri qui arma fa
bri. sicut doctores vel p̄di
catori sūt doctores alios az
tione de vita victurum et si dei
mūdi. sicut in ecclesia. et
ceteris possunt impedire et c̄

ascenderunt. et manibus et pedi-
bus reptando praus ionathas po-
stea armiger contra eos perrexerunt
Qd videtes filii israel q̄ pri⁹ ad
hostes transierant. contra eos sur-
rexerunt et ionathā et iuuenē ad-
iuuerunt. **A**lii etiā qui ante fugerāt
et se abscederant audita victoria
redibāt et secū fugiētes persecuti
sunt. persecutiōib⁹ autē se adiunx-
erunt. **p**mo **h**gū. xij. ¶ **M**oā
Ista possūt allegari exēplariē q̄
quandoq; per sorte inquiratur vo-
luntas dei et veritas casus futuri.
q̄q; occulta dei puidētia quādo
videt q̄ homo sibi cōmittit et vēi-
tatē alicuius negotij ab eo deuote
querit. ipsam quādoq; sibi osten-
dit. sicut habētur exēpla infini-
ta de achior per sortem deprehen-
so. **I**ohē. viij. De saul per sortem
manifestato. **p**mo **h**egū. ix. De ma-
thia p sortem electo. **A**ctūū **p**mo
et de alijs infinitis. **N**on enim dese-
rūt occulta dei puidētia homini
maxie i azo cōstituto. et ideo mul-
ti mīratur quāē voluntas domini
hodie etiā p sortes non requiritur si-
cut tūc fiebat. q̄a forte ita respō-
deret hodie sicut tūc. non enī ab-
breuiata est manus domini vt sal-
uare nō possit. **S**ed ista sunt hodie
phibita ne aliqua supersticiosa mi-
screntur. et ne simplices ad ydo-
latriam traherentur. **D**ic etiā
aduerte q̄ tūc q̄libet poterat pro
voto constituere sibi sortem. a sig-
num rei fiende vel non fiende ad-
libitum ordinare. ¶ **B**¶ **V**el
istud potest allegari q̄ in factis
bellicis audaces fortuna iuuat. et
q̄ melius ē inuadere q̄ expecta-

re. hic enī ascēsus et inuasiō sig-
nū fuit victorie et salutis. expe-
ctare vērō signum pditionis. ¶ **V**el
dic q̄ diuina puidētia libentius
iuuat hominem puocatum q̄ illū
qui puocat. q̄ scz isti fuit dictuz
ascendite. et ideo puocatus ascē-
dit et vicit. puocantes vērō vi-
cti sunt et fugerunt. quia reuera
ad vicum iustum p̄inet q̄ ex leui-
tate bellum non gerat. nec lites
ā controuersias moueat. s̄ potius
q̄ puocatus et necessitate opul-
sus ad talia procedat. q̄a vt com-
muniter tunc ad talia ipse preua-
let et triumphat. **E**xemplo iepte
qui puocatus cōtra amon obti-
nuit dicens sibi illud. **I**udicā. xi
Ergo nō ego pecco in te. sed tu in
me indicens michi bella iniusta iu-
dicet dñs. ¶ **C**¶ **V**el dic q̄ ita ē
facile deo iuuare ī paucis sic ī ml-
tis. et occulta dei puidētia op̄a-
te pauci aliquocēs vincunt mul-
tos. debiles fortes. nudi armatos
Exempluz de leonida. qui contra
persem. qui cum. n. milib⁹. sex-
centum milia debellauit scdm oro-
sum. vñ **p**mo. **M**ach. iij. **F**acile ē
includi multos in manibus paucorū.
et non est differētia in cōspe-
ctu dei celi liberare in multis aut ī
paucis. q̄a nō ī fortitudine exercit⁹
victoria belli. sed de celo fortitudo
est. ¶ **D**¶ **V**el dic q̄ non est tutū
ī hoste confidere. q̄a dato q̄ vict⁹
tibi obediat et se amicuz tuum fin-
gat et ad te transfugiat. si tamē
videat locum suum. statim no-
cere mītur atq; temptat. vt pa-
tet hic de transfugis. qui visā
suorum victoria contra philistim

Capitulum dñi

Hic prima q̄
a arripit
tes statim
nam scilicet
salutis in dñis
p̄ponentes
q̄ alio die
alio die
ere. Si videret
p̄tate. tunc nec
ere p̄poneret
a sortem a deo
Sic igitur factum
sunt.

Hic habetur quod dauid qui erat minor frater de quo non sperauit pater quod patet. quia fratres suos omnes per ordinem samueli obtulit. dauid in pascuis erat ubi oues pascebat. qui insuper percutere citam et appulsare de monte nouerat et qui fortis robore vir bellicosus prudens in verbis et pulcher visu ac decorus facie erat. in regem fuit electus et victus et ad regnum israel per dominum ordinatus. ad regis saulis seruitum assumptus et eidem postea substitutus. Saul enim atharistam petenti fuit dictum de dauid. **Vidi bethleemitem virum forte bellicum prudentem verbis et pulchrum visu et scientem psallere. et dominus est eius. quia propter eum accersiens rex aduocauit et armigerum suum fecit primo regem. xvi.** **Mora** **Sic** vero dico quod illi qui sunt ceteris minores per humilitatem. et qui a patre. id est a parentibus carnalibus non proponuntur per carnis affectuosam sedulitatem. sed qui grege pauperum student pasce per pietatem et per elemosine largitate. qui sciunt atharam scripture pullae per predicationem. qui sciunt demones. id est peccata de cordibus hominum expellere per conuersionem ad penitentiam. qui sunt fortes ad resistendum vitis et peccatis. qui sunt bellicosi ad hereticos et impios necnon ad demones et vicia propugnandum. qui sunt prudentes in verbis ad discrete loquendum. cum quibus scilicet est dominus

per gratiam ad eos adiuuandus. et qui sunt pulchri visu ad honeste iudicandus. tales dico digni sunt ad seruitium regis castissimum. isti substituti et vicarii ecclesie dignitatibus et beneficiis fieri. et in reges et prelatos eligi et iungi. **Vn Daniel primo.** Mandatum fuit eunucho per regem nabuchodonosor quod introduceret de filiis israel pueros de se in regno de coros facie eruditos sapientia cautos scientia doctos disciplina qui staret in palatio.

¶ **¶** Vel si vis allega quod ille qui est minor et obsequibilior et de quo minus speratur quandoque in regem vel prelatum eligitur vel ad aliquam dignitatem vel gradum erigitur. et illi qui meliores et digniores esse creduntur et qui a patre suo mundo tanquam primogeniti preferuntur in electio ibi repudiantur et a deo postponuntur. **Ecclesiasticus xi.** Multi tyranni sederunt in throno et insuspicabilis portauit dya dema. multi potentes oppressi sunt valde etc.

¶ **S**piritus domini recessit a saule et exagitabat eum spiritus nequam. quia propter dauid qui sciebat psallere querierunt. quo percutiente ad atharam refocillabatur saul et melius habebat. et spiritus malignus ab eo fugiebat. **¶** **Moraliter** **¶** Dauid est predicator. athara est sacra scriptura. **ps.** Exurge psalterium et athara. Quia reuera si saul qui interpretatur abutes. id est si aliquis appetit abusum rerum temporalium efficiatur turbundus et per malam concupiscentiam exagitetur spiritu nequam per superbiam vel inuidiam vel per aliquam malam

et vilipendendo calcant et premunt
Vide infra caplo .xvii. quomodo
saul suum atharistam voluit con
fodere ac.

In hoc caplo ponitur qd quā
do dauid ad seruitū saulis rē
gis isrl se transtulit. sibi vnū asi
num plenum pambus presētavit

Mora ¶ Sic et religiosus qd hui
tū regis xpi. i. statum religionis
digne cupit iteare. debet sibi illū
asinum. i. corpus suum ppiū la
boribus penitentie deditum cū pa
mbus. i. cum bonis operibus lauz
elemosinarū subuentione seu lacri
mosis singulabus p̄sentatē. dicens
illud .ps̄. Fuerunt michi lacrimae
mee p̄s̄ die. ac.

¶ Caplm decimū tertiū. ¶ **A**

Dilistim contra filios
israhel cōgregati gohaz
gethū principalem
a fortiore in suo exer
citu habuerunt. qd scz in altitudine
sex cubitos cū palma habebat. et
armis ereis armatus erat. Cū er
go iste cotidie populum dei molef
taret. accidit qd ysay filium suū
dauid ad visitandū fratres suos
qui erāt in exercitu mitteret. vt scz
illis ephi potente. ephi dico. i. tres
modios. decemq; panes et decem
formellas casei deportaret. Dauid
ergo videns gygātem cōtinue po
pulo dei maledicē. accensus zelo
baculū suū fumpit. et quicq; li
pidillos lapides de fluīne eligēs
in p̄ra sua reposuit. et tres ipoꝝ

stra gohām iaciēs ipsum i fronte
percussit. et tercio icu pstrauit
ppriumq; gladium ipsi extrahēs
ca put suū absadit. p̄mo. **Regū.**
xvii. ¶ **Mora** ¶ Allegorice ista ex
ponuntur de xpo et dyabolo. Sic
em̄ est qd a p̄cipio philistinū. i. de
mones pugnauerunt cōtra filios
israhel. i. contra homines. habētēs
gohaz qui interpretatur robustus
. i. lucifer ductores. qd scz ita robu
stus erat et fortis sicut dicitur. **Job**
xl. qd nō est potestas sup̄ terram.
que cōparetur ei qd factus ē vt nul
lum timeret. Iste em̄ ē qd populū
domini. i. sanctos patres et totum
humanū genus grauauit et eidez
cōtinuo insultauit. quap̄pter sic
accidit qd dauid manfortis. i. crī
stus fuit i locū certaminis. i. i mū
dum a deo patre suo destmat⁹ et
miss⁹. vt frēs suos. i. fideles tā pre
sentes qd futuros personālit vifi
taret et tres modios polente. i. fi
dem sancte trinitatis. nec non de
cem panes et decem formellas casei
. i. decem p̄cepta legis que scz pa
nes vite et morū formule possunt
dici eisdē cōcedēt atq; daret. **Luce**
xix. Homo quidā abijt in rēgiōez
longinquam accepe sibi regnum
a sequitur. a seruis suis tradidit
decem mnas. Iste ergo zelo salutis
populi sui et animarum contra go
hā dyabolū baculū crucis acce
pit. quicq; lapides. i. quicq; p̄cio
sa vulnera in torrente passionis
recepit. quorum virtute gohās
iste percussus est. et populus fide
lium liberatus. **Luce. primo.** ¶ In
q̄bz vifitauit nos omēs ex alto vt
de manu inimicōrum nostrorū

officiū predicandi et spūaliter
catharizandi valeat impedire. qua
ppter iste debet a tali lancea quan
tum poterit p̄cauere. Et ideo tā dy
abolus q̄ homo durus et obstina
tus videtur dicē illud. Amos .v.
Aufer a me tumultū canticorū tuorū
carmina līce tue nō audīā. ¶ **E**
Vel dic q̄ dauid q̄ erat pulcher et
iuuenis et rufus signat hystriōdes
quorū scz cātus rex isrl. i. prelatus
vel religiosus nō debet dilige. sed
eos et omnem inanem leticiam
abdicare. Vel dic q̄ iste sigt̄ adu
latores q̄ in aurib⁹ hominū cytha
risant et semp̄ verba melodiosa
et placentia eis cantant. Istos er
go debet rex isrl. i. bonus p̄iceps
vel prelatus lancea r̄prehensionis p
cutere et a se penitus submouere
dicens illd. Amos .v. Aufer a me
ac̄. vt̄s.

Saul maligno spūitu exagi
tat⁹ p̄phetabat in medio do
mus israhel. ¶ **Mora** ¶ **I**st⁹
exponūt q̄dam ad predicatoēs. q̄
p̄phetant. i. q̄ predicat amoē t̄reno
tum in medio domus. i. ppter com
modum priuatum. non sicut iu
stus de quo dicitur q̄ in medio ec
clesie aperuit os eius. Isti ergo a
spūitu maligno exagitantur. qui
scz de spūali negoō lucz terrenū
adipisci conātur. ad Philippē .ij.
Omnes que sua sūt querunt. non
que ihū c̄sti.

¶ **Caplm̄ decimū quintū.** ¶ **A**

David maritus micol filie
regis de lecto i quo crede
debatur eē aufugit vt itā

saulis declinaret. vxor v̄o ei⁹ stā
tuam in lecto loco ipsius posuit.
pellēq̄ caprarū posuit super caput
eius et ipsam opuit vestimentis.
Cum ergo rex mādauit p̄ dauid
venētes apparitoēs ei⁹ credidēt
inuenē dauid in lecto suo. a loco
eius stātuam cum vestibus et pel
libus inuenērunt. p̄mo. Re. xix.
¶ **Mora** ¶ Per istā regis filiam in
telligitur ecclesia. que ē filia regis
xp̄i. per dauid vero bon⁹ ecclesia
sticus vel prelatus. p̄ lectū dauid
specialem p̄laturā v̄l beneficium
intelligo in q̄bus dauid. i. bonus p̄
latus q̄escit. **I**sta est ergo veritas
q̄ recedente vel fugiēte dauid. i.
bono prelato de h̄c mundo ad pa
trem. et lectum suum. i. prelaturā
ram vel beneficiū vacuūz dimittē
te. sepe fit q̄ vxor eius ecclesia po
nit stātuam. i. p̄fert aliquā stātua
lein personam in loco et lecto. i. in
statu gradu et officio ipsius q̄ re
cessit. q̄ scz ad modum stātuē nec
motum bone operationis. nec sen
sum discretionis habet. sed poti⁹
q̄ circa caput mentis pellib⁹ caena
lis affectōnis tegitur. et vestib⁹
temporalis possessionis p̄ auaritiā
inuolutur. Et ideo breuiter hodi
e fit q̄ illi q̄ in lecto ecclie dauid. i.
illi qui bonū et prudentē prelaturā
inuenē credūt ibi p̄ certo stātuā
cū pellibus caprarū et vestibus
id est personam ignorantem plē
nam caenali affectione. et soluz
inuolutam aliquali honeste conū
satiois veste vel aliquali possessi
one inuenērunt. quia hodie pre
lati circueunt in melotis que sunt
pelles vilissime signantes diuitias

Vñ de castro legitur. Iohais. viij.
q̄ ministra missi vt eū cōprehende-
rent. cui hoc facere ausi nō fuisset
phariseis increpātibz q̄ eum non
adduxerant responderunt dicen-
tes. Nunq̄ sic locutus est homo.
Et ipsi pharisei dixerunt. Nunq̄
et vs seducti estis? Vel ista etiā
possunt allegari q̄ spūs vbi vult
spirat. q̄ etiā quādoq̄ i ip̄o actu
male volūtatis homo cōuertitur et
p̄pheta om̄ efficitur. vt de paulo
exemplariter inuenitur. potens e-
m̄ est deus de lapidibus facere fi-
lios abrahe. **Lu. iij.**

Hoc finem q̄ dauid posset sciē
voluntatem saulis utrū eēt
contra se confirmata. ionathas a-
maus suus certum sibi sup hoc de-
dit signū hoc scz q̄ dauid i agro
iuxta lapidem fecit abscondi. ordi-
nans q̄ post prandiu ipse ad spa-
cium muros ascenderet. et tres sa-
gittas versus illā ptē traheret. et
puerū ad querendū sagittas mit-
teret. et si cognosceret patrē sibi
placū puero diceret intra te sūt
Si vero videret cōsummatam mali-
ciam tunc diceret. ultra te sunt.
Videns igitur ionathas saulem i
prandio cōtra dauid fremētē sta-
tīm post prādium ad muros iuit
sagittas duas in agrū vbi dauid
latebat p̄ieat. et puerū ignoran-
tem ad querendū sagittas misit.
et cum diceret nō sunt ibi sagitte vl-
tra te sunt. fugiendi signū et rece-
dendi spacium dauid dedit. **p̄mo**
Regū. xx. **¶ Hora ¶** Istud m̄
expositum allegorice sic Per iona-
tham intelligitur deus pater. et
per dauid eius filius castus Saul

vt o rex q̄ it epulas mortē dauid
desiderabat cetū sacerdotū et prin-
cipum iudeorum signat. q̄ i epul-
pascalibus xp̄i mortē tractabāt
Puer vero ionathe turbā iuday-
ci populi puerilem et ignorātez de-
signat. Ionathas ergo. i. deus pa-
ter tres sagittas. i. tria genera di-
uinorum eloq̄orum ad dauid ab-
scōditum in agro. i. ad xp̄m latē-
tem sub littera scz legē psalmos et
p̄phetas noscitur direxisse. et ad
sagittas huiusmodi colligēdas pu-
erum suum. i. populum iudaycum
transmisit. q̄ scz sagittas dīnorū
eloq̄orum receperūt et scripserūt
et i amicciā sinagoge reduxerunt
Verūptamē dauid. i. xp̄m q̄ sub la-
pide tabularum legis latitabat et
in agro huius mūdi occultus ve-
nerat. **Ysa. xlv.** vere tu es deus
absconditus. non potuerunt cogno-
scē. nec etiā q̄ sagitte huiusmodi
.i. littere scripturarū qua s̄ collige-
bant significarent dauid. i. cristū
scuēit ai aduertere. ymmio absq̄
fidei adhesionē ip̄m dimiserunt ab-
ire. **Iohannis primo.** In p̄ria ve-
nit et sui eum non receperunt In
mundo erat et mūdus eū non cog-
uit. **¶ E ¶** Vel dic q̄ dauid
.i. peccator fugit ab ira regis cristi.
saluatur etiā a lapide. i. a cordis
duritia in qua latuerat per penitē-
tiā. egreditur quando ionathas
.i. columbinus p̄dicator et sim-
plex sagittas dīnorum eloq̄orum
ad ip̄m dirigit. et quando ver-
bis. i. reprehensionibus ip̄m sa-
gittat atq̄ ferit. **¶ F**

Hic habes q̄ dauid fugiens
saulem venit in nocte ad abi-

David fugiens ad achis regem geth. cum perp̄disset se esse cognitum timēs ne q̄d a philisteis qui inimici erāt filiorum isrl̄ p̄teriret finxit se in regis presentia a furioso. mutauit os suū et ip̄i gebat i ostia porte clausa. et deflu ebant saluē de ore ei⁹. que vidēs achis ipsum dauid esse nullaten⁹ credidit. s̄ ipsum tanq̄ furiosum expulit. et sic sub colore insanie periculum euasit. Ad speluncam odollam fugit atq; venit. vbi scilicet fratres eius ad eum congregati sunt. et illi qui erant in angustia et amaro animo. et q̄ premebantur ere alieno ad eum conueniunt. et factus est eorū p̄nceps et ei adhaerēt. p̄mo. Regum vi cesimo p̄mo et vicefimo secundo.
Moraliter ¶ Die allegorice q̄ dauid est cristus. achis vero designat populum iudeorum. quia reuera dauid dei filius i geth que interpretatur torcular vel opprimens. i. in oppressiōe mundi et miserere veniens se in aliam p̄sonam scilicet in hominem carnem assumendo mutauit. et in torculari passionis morte insanie voluntate scilicet mortem assumendo apparuit. ap̄t q̄d etiam herodes tanq̄ insanum veste alba illudit. quā ap̄t achis. i. iudaycus populus ipsum esse deū seu dei filium seu messiam non credidit. s̄ ip̄i et ei⁹ fidē expulit. et eum expellendo occidit. dicendo scilicet illis Luce. cxix. Nolum⁹ hūc regnare super nos. et illis. Tolle tolle crucifige eū. Ita q̄ iste i spelunca sepulchri descendit. **Fratres et**

go eius. i. apostoli et discipuli ad eum per fidem descendunt. et omnes qui erant ere alieno pressi. i. debitis peccatorum constructi. oēs illi etiam qui in angustia tribulationis et amaro animo contritionis erant positi se genitiles et alij predicatorum plurimi ad eum conueniunt. fide m̄q; ipsius susceperūt. et factus est eorum p̄nceps et in eum tanq̄ in deum et dominū crederunt. dicentes illis Ps̄a ix. Vestimentū tibi est. p̄nceps esto noster. **¶ B. ¶** Vel die q̄ quandoq; expedit stulticiaz simulare. Vnde catho. Stulticiam simulare loco prudentia summa ē. Et Prouerborum decimo sexto. Responde stulto iuxta stulticiam suam ne sibi sapiens videatur. **¶** Vel die q̄ hodie soluz illi qui sunt inopes angustiati a tribulati ad dauid. i. ad cristum ad speluncaz odollaz. i. ad religionis statum conueniunt ipsumq; p̄ duce eligunt. diuites vero nec de dauid. i. de deo nec de religione sua contendunt. Jacobi secundo. Pauperes elegit deus. Vñ apostol⁹ prima ad. Cor̄ p̄mo. Vide te fratres vestram vocatiōez quoniam nō multū potentes. n̄ m̄tū nobiles sedz carnē. s̄ infirma mūdi elegit deus. **¶** Vel die q̄ pro certo illi qui sunt fratres dauid caritatem sectando et fraternitatem diligendo. illi qui sunt inopes scilicet voluntate diuitias contempnēdo. et illi qui sunt in amaro animo de peccatis penitendo. et illi qui sunt in angustia tribulationes sustinēdo. et illi qui sunt pressi ere alieno. id est qui sunt boni diuites

q̄ homo nobilis corde nō debet a
liquem occulte vel permiose pecu
tere. sed potius publice debellare
quimmo si hostes in potestate sua
inuenit debet sibi parere. et maxi
me qua ndo videt ex casu et a for
tuna et ex dei puidentia et nō ex
proprijs viribus subiectionem hu
iusmodi factam esse. quia sicut
dicit seneca. Sufficere debet vic
tori vindicare potuisse. Vnde ipse
de moribus dicit. Magnarū vi
rium est ledentem negligere Tali
enim modo inimicus melius vincit
tur et ad fletū et dolorem prouo
catur. Ideo dicit seneca q̄ p̄endo
melior vices. sicut potest exemplum
de iulio et anthimo libro de bene
ficijs. Vñ Proub. xxv. Si sitieit
inimicus tuus potu da illi ac. sic e
nim faciens carbonēs congeres su
per caput eius. **B** Vel dic
q̄ in spelūca religionis vel eccle
sie quōdoq̄ inuenitur saul mal⁹ rex
.i. mal⁹ prelat⁹. qui solū querit
ventrem suum purgare. i. malam
voluntate suā implete. et stercoā
diuersorū criminum p̄ opis execu
tionē exterius reuelare. sicut ad
litterā patet de multis q̄ solū ad
huc spelūcā religionis vel ecclesi
e intrare querūt vt solū dominen
tur et presint. et vt fetorem diū
sorū vicorū emittant. et vt supbia
luxuriā vindictā auaritiā exerce
ant in dignitatibus se pmoueri p̄
curat. Quādoq̄ etiā in ista iuenit
dauid. i. bon⁹ s̄ditus. q̄ solū ibi q̄
ut late et a mūdi tumultu se ab
scōde. et orationi et deuocōni va
caet. **Math. vi.** Intra in cubiculū
tuū et ora partem in abscondito.

Quid ergo? Pro certo talis dauid
.i. bonus subditus licet videat re
gem et superiorem suū talia faci
nora faciētes et mala opa exequē
te. dato etiā q̄ sit inimic⁹ et p̄secu
tor su⁹ et fuorū. non tamē debet i
eū manū mittere. nec eū impugē
diffamare et spūaliter occidē. sed
pot⁹ i patientia dissimulā. et dese
ct⁹ suos benign⁹ q̄ poterit supor
tare. quimmo si quid de clamide
fame sue detrahēdo presciderit. et
obloquendo de prelato linguaz su
am laxauerit seipsum redarguē
et cor suū peccare debet. **Exod.**
xxij. Dns non detrahes. et p̄nci
pi populi tui nō maledices. Sicut
etiā de oza dicitur. **ij. Regum.**
vi. q̄ morte percussus interijt. q̄
manum ad archam vacillantes mi
sit. Ad denotandum q̄ etiā hub
ditus non debet prelatum vacillā
tem vel delinquētes detrahendo tā
gere. cū ad ipsū non pertineat de
maioribus iudicare. Exemplo cō
stantini impatoris. q̄ i consilio ge
nerali libellos episcoporum vbi e
orum crimina vel accusationes cō
tinebatur cōcremari mandauit. dices
q̄ maiorum vitia nō sunt a
minoribus iudicāda.

Capitulum decimū nonū.

IIA

Nabal quōdam diues et
magnus cuius possessi
o erat mag⁹ moab⁹ in
cāmelo Iste tñ pess⁹ a

diceret et predicaret nescit bestie op
ari. De qualibz dicit dñs. **Math.**
xxiii. Omnia quecuqz dixerint vo
bis seruare et facite. sedm vero o
pera eoz nolite facere.

Caplm viceſimū ſecūdu. ¶ **A**

Dauid ſequēs amalechi
tas p̄ eo q̄ ſicelech ſuc
cenderant et viros et
mulieres captiuos du
cebant. puerū egyptiūz quē inſu
mantem et laſſū dñs ſuꝝ dimiſerāt
inuenit. quē in ductorez eligeſt
amalechitas diſcubente s edentes
et bibentez et quali feſtum faciē
tes iueit. Quos dca dēs p̄dā quā
tulerāt reportauit. et captiuū libe
rauit populū. et etiā de boīs ac
q̄ſitiis in illo bello equā portionez
illis q̄ ad bellū deſcēderant et illis
q̄ laſſi ad ſarcinas remaſerant
diſpenſauit. p̄mo **Regum. xxx.**

¶ **Mora** ¶ **I**ſte puer egyptiꝝ
quem dñs ſuus laſſum et inſermū
dimiſerat ſignat quoz dā paupes
homines tenebris tribulationūz
vel miſeriarum obteetos qz ſcilicet
egyptiꝝ interpretatur tenebra
inſermitatibz et miſeris fatigatos
et idcirco a domino ſuo ſciz a mun
do cōtempſos et p̄termiſſos. Qui
a reuera ſep̄ fit q̄ cū dauid. i. deꝝ
amalechitas qui interpretantur
terram labentes. i. homines trēa
diligētes velit cōprehendere et cō
uertere. quādoqz de vno paupere
homine ſolet ductorem. i. prelatū
vel predicatorem facere. quo ſcili

cet tandēz mediante et cōpante
ſolet tales mundanos carnales et
auaros capere. et eos per peniten
tiam mortificare. et vitam carnalē
in eis occidere. et eos virtutibus
et fidei ſubiugare. ¶ **H. ¶ VI.**
poſte qz ſicut egyptiꝝ cōopat da
uid ad amalechitas vincēdos et
inueniēdos. ſic mali quādoqz cōo
perantur bonis ad demones vice
cēdos vel ad malos alios puniē
dos. vt patet de bonis prelatiis et
p̄ncipibus. qui malis officialibz
et ſtipendiariis vtuntur ad iuſtici
am exequendam. **Ad Romanos.**
vm. Diligentibus deum omnia cō
operantur in bonum. ¶ **¶ Vel** dic
exemplatiter de liberalitate et ci
uilitate boni p̄ncipis. qui ſcilicet
laſſis et remanentibus debet com
pati et omnibus equaliter cōdi
uidere vel parti. **Leuitici ſexto.**
Cunctis filiis aaron equaliter per
ſingulos diuidetur. ¶ **¶ Vel** dic ſi
vis allegorice contra malos tiran
nōs. qui nunc letantur et luxuri
antur i predis quas a filiis iſrl. i.
a bonis caſti fidelibz rapuerunt.
ſed dauid. i. caſtus ſubito quēqz dū
non aduertunt irruit ſuper eos.
et eos per mortez et infortunia in
terficiat. et illa que rapuerunt mū
di bona ipsis ſubtrahit. **Luce vi.**
ceſimo octauo. Stulte hac nocte
repetent animam tuam a te. que
autem paraſti cuius erunt.

Caplm viceſimū terciū. ¶ **A**

Sul vulneatus a ſagittis
pro eo ſcilicet qz
totum pondus plij vſū

fuerat ad saul. ab armigero suo se
ocadi poposcit. timis ne philistinim
uementes ipsum occiderent illudē
tes. Cum ergo armiger ipsum oc
cadere nollet. ipse saul super gladi
um suum incubuit. qd et armiger
simile statim fecit. et sic uterq; p
prio gladio interit et defeat. pri
mo. **Regū. xxxi.** ¶ **Mora** Sa
ul rex signat superiorē et rectorē.
in quē p certo totum pōdus p̄ij. i.
tota sarcana tēptationum uerū.
in q̄tum dyabolus debellat super
ores pre ceteris conatur. ut scz eo
rum exēplo alij facilliter vincatur
Sepe igitur fit q; postq̄ iste supe
rior a sagittarijs. i. a demoijs per
temptationes est vulneratus. p
prio gladio. i. pprio consensu seip
sum interficit. in q̄tum peccato vo
luntate consentit. et i presentia
armigeri. i. in conspectu subditorū
suorū seipsū per uicia transuerbe
rat et trāssigit. Cuius exemplo
pauldubio armiger. i. subditus q̄
cunq; statim ad simile prouocatur
et etiā morte simili per uicia iugu
latur. sicut em̄ dicit. **Gre.** Vitiū
rectorū facile trahitur a subditis
in exemplum. ¶ **B. q. Vl die**
q̄ isti qui pprijs gladijs transfixi
sūt inuidos et detractores desig
nant. qui reueā pprio gladio. i. p
p̄a inuidia vel odio seipsos ante
omnia vulnerant. a doloris sui ia
culo se eruentant. **p̄s.** Gladius e
orum intret in corda ipsorum. **Vl die**
q̄ armiger saulis est adulator
p̄ncipis. q̄ scz magistrum suum
noluit interficere. qz isti dominos
suos nolūt corrigere. **vl gladio di**
ce tēphensiomis percutere et ideo

isti dominiprio gladio. i. ppria vi
dicta vel potestate quam habent
seipsos interficiunt. inquantū se
ducti a suis armigeris. i. adurato
ribus officialibus et bahus dicto
gladio seu dominio abutuntur.
Ipsi tamen armigeri. i. adulatorēs
seu mali consiliaerū immunes non
euadūt. quia scz ipsi proprijs gla
dijs pereunt. inquantū propter
abusum potestatis sibi commisse
spiritualiter a eternaliter occidū
tur. ¶ **C. q. Dic** etiam potest
contra confessores et predicatores
frēquentantes curias p̄ncipum
qui scz libentius solent adulari q̄
verum dicere. quia non audent
magnates tēphendere. et sic utq;
solēt perire. sicut bene dicitur **Eze**
chiel. in. Ipse impius in iniquita
te sua captus est. sanguinem au
tem eius de manibus tuis deq̄raz
Ideo talibus superioribus loqui
tur scriptura. **Ysaie. nono.** Popu
le meus qui te beatum dicunt ipse
te decipiunt. Et sequitur. Et erūt
qui beatificant seducentes. et qui
beatificantur p̄pitiati. ¶ **D**
Mortuus saule a filijs eius su
per montem gelloe. uenit
philistinim ad spoliandos mortuos
et inuenerunt saulem et tres fili
os eius interfectos iacentes in mō
te gelloe et p̄cederūt caput saul
is et spoliauerunt eum armis su
is et miserunt per terrā philistia
rum per arcutum. ut annuncia
retur in templis ydolorum et i po
pulis. et imposuerunt arma eius
in templo astaroth. et suspēde
runt corpz ei? i muro bethsan. s̄
diti iabes galaad de nocte uenerūt

omnes saule filios ei? mo
rtuum de manibus tuis de
erit. cuius hanc appozau
erit. uerū uis ouitatem pro
p̄ncipis. ¶ **Mora**
Oculi qui interpectantur po
pulos sunt demones q̄ scz
p̄ncipis melioris de empri
o uoluntate. ipse q̄ scz isti
sunt mortis gelloe ubi nec ros
ne pluuia descendit. i. super mun
do alios dignitates et et cetera a
sicut tres filijs eius. i. armij. a
p̄ncipis potentias eius occidunt et
gladijs tēptationum p̄ncipum
et p̄ncipis intellectum per ignora
m affectum per conspiciant
mōdū q̄ scz inq̄ntationis obli
uiscunt. i. q̄ scz iste cum filijs su
is in montibus iacet in terra per
mōdū affectum et p̄ncipis.
sicut p̄ncipis mouentur
et caput uerū inq̄ntationis tel
lens. et ad eos armis. i. uerū
sicut alij spoliandum. et ad eo
rum mortem. i. peccata de manibus
publicandū et uisamō. i. ipse
uicq; i muro bethsan id est i mā
re per affectum inq̄ntem et p̄ncipis
uicem suspēdunt. bethsan em̄
reperitur domus dormientū
omnis securitatis. domus habuit
uicem et securitatis. signatis saulis
capite in uicem uicem. qui uicem
et domus dormientum. i. delin
quens domus securorum. i. sup
er omnia obsecratum. domus ha
bitum in est uicem et opu
lentum. i. uicem ergo ouitate. i. i
mōdū uicem p̄ncipis suspē
dunt. i. uicem per affectum in
q̄ntem. ¶ **Ysaie. p̄ncipis.**

cadavera saulis et filiorū eius mortuorum de muro tulerunt. et sic
censa ciuitate secum apportauē
runt. et iuxta iabes ciuitatem pro
pria[m] sepelierunt. // **Mora** ¶
Philistinū qui interpretatur po
culo ruentes sunt demones q̄ se
poculo supbie inebriati de empiri
o celo corruerunt. postq̄ igit̄ isti
super montes gelboe vbi nec ros
nec pluina descendit. i. super mun
di altas dignitates et excellētia s
faulet tres filios eius. i. animaz et
tres potentias eius occiderunt. et
gladijs tēptationum percusserunt.
vtpote intellectum per ignorantia
am affectum per concupiscentiam
mēmoriaz per ingratiūdinis obli
uiscētia[m]. ita q̄ iste cum filijs sa
is iam mortuus iacet in terra pec
catorū affectuz et auaritiā.
sciam proculsubio conuertuntur
ad caput recte intentionis sibi tol
lendu[m]. et ad eos armis. i. virtu
tibus alijs spoliandum. et ad eo
rum mortē. i. peccata denūcianduz
publicanduz et diffamandū. i. ipso s
quocq̄ i muro bethsan id est i mū
do per affectionem figunt et p̄ elā
tionem suspendunt. **Bethsan** em̄
interpretatur domus dormientū
domus securitatis. domus habun
dantię et fertilitatis. signans satis
proprie mundum istum. qui tūc
ra est domus dormientium. i. deliti
osorum. domus securorum. i. sup
torum et obstinatorum. dom⁹ ha
bundantię id est diuitum et opu
lentorum. In ista ergo ciuitate. i. i
mundo mortui peccatores suspen
duntur. et ibi per affectionem mi
niam affiguntur. **Iudith. xij.**

Suspendite caput olo feris super
muros. **Viri** vero iabes gala ad. i.
iusti cadavera talium tollunt inq̄
tum scilicet malam malorum vitā
et mortem memorialiter recipiūt
et in corde sepeliunt et abscondunt
et sic ex consideratione malorum
seipsos corrigunt et conuertunt.
Prouerbiorum vice simo quarto.
Per agrum pigri transiui et ecce
totum operuerant vepres et sp̄ie
vidi igitur et adhibui cor et exem
plo didici disciplinam. ¶ **Vel** eti
am de cadauere id est de morte pe
ne intellige. quia teuera quando
aliquis tyrannus a demombus oc
ciditur. et in inferno necatur. a iu
sti corde sepeliendus est. vt pena
talis caueatur. **p̄s.** **Letabitur**
iustus cum viderit vindictaz. ma
nus suas lauabit in sanguine pec
catoris.

Explicunt **Moralisationes** sup
primum libru[m] **Regum.** **Inapiūt**
Moralisationes super secundum
librum **Regum.**

Capitulum primum // **I**